

PŘÍPADOVÁ STUDIE:
zhodnocení přínosů projektu
„PODPORA SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ SOCIÁLNĚ
VYLOUČENÝCH LOKALIT V KARLOVARSKÉM KRAJI“

1 Identifikace případové studie

1.1 Identifikační údaje projektu	
Název projektu	Podpora sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji
Číslo projektu	CZ.1.04/3.2.00/15.00012
Oblast podpory	Oblast podpory 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit
Zaměření projektu	Rozvoj sociálních služeb zaměřených na sociální začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit ve formě terénní sociální práce
Cíl projektu	Prostřednictvím terénní práce předcházet a pomoci vyřešit dlouhodobé problémy obyvatel sociálně vyloučených romských lokalit.
Příjemce dotace	Karlovarský kraj
Adresa	Závodní 88/353, 360 06 Karlovy Vary
Projektový manažer	Ing. Stanislava Správková
Partner projektu	Bez partnera
Výše rozpočtu, % dotace	23 855 188,- Kč; 100 %
Termín realizace	1. června 2012 – 31. května 2015
Místo realizace a území dopadu	Cheb, Karlovy Vary, Sokolov; Karlovarský kraj
Webová adresa	http://apdm.cz/2014/05/o-projektu-13/
1.2 Přehled terénního šetření	
Příjemce dotace	Individuální řízený rozhovor (1. 7. 2015, Ing. Monika Sádliková , vedoucí projektového týmu, projektová manažerka Agentury projektového a dotačního managementu Karlovarského kraje)
Cílová skupina	Cílovou skupinu nebylo možné kontaktovat z důvodu ochrany osobních údajů podpořených osob a také vzhledem k charakteru služby terénní sociální práce, která je často poskytována anonymně. Osoby z cílové skupiny nedochází do zařízení služeb, ale jsou kontaktováni v místě bydliště, proto nebylo možné realizovat ani zprostředkované skupinové setkání.
Klíčoví aktéři	Individuální rozhovor (10. 7. 2015, Bc. Jan Hudák, statutární zástupce, o. s. Světlo Kadaň) Individuální rozhovor (10. 7. 2015, Mgr. Markéta Černá, ředitelka, Kotec o. p. s.) Individuální rozhovor (10. 7. 2015, Markéta Kavalíková, koordinátorka služeb, Člověk v tísni o. p. s.)

ABSTRAKT: VÝSLEDKY EVALUAČNÍ PŘÍPADOVÉ STUDIE

Oblast podpory OP LZZ: 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit PROJEKT: PODPORA SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALIT V KARLOVARSKÉM KRAJI

Příjemce: Karlovarský kraj
Výše dotace: 23 855 188 Kč

Místo: Karlovy Vary, Cheb, Sokolov
Termín realizace: 1. 6. 2012 – 31. 5. 2015

CÍL PROJEKTU

Cílem projektu bylo prostřednictvím terénní práce předcházet a pomoci vyřešit dlouhodobé problémy obyvatel sociálně vyloučených romských lokalit. Dílčím cílem projektu bylo také zpracování Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje včetně vypracování návrhů pro řešení problémů v jednotlivých romských lokalitách.

CO SE V PROJEKTU ODEHRÁLO?

Klíčovou aktivitou tohoto projektu byla podpora terénní sociální práce v 17 vybraných vyloučených romských lokalitách. Na základě výběrových řízení byli vybráni poskytovatelé sociálních služeb, kteří zajišťovali podporu obyvatelům sociálně vyloučených romských lokalit.

- ✓ Mezi hlavní problémy příslušníků sociálně vyloučených romských lokalit, k jejichž řešení směřovaly aktivity projektu, patří nevyhovující a krátkodobé bydlení, dlouhodobé pasty, lichva, nedostatečná kvalifikace, nezaměstnanost, závislost na alkoholu a dalších návykových látkách, zdravotní komplikace a šíření infekčních chorob, trestná činnost a další.

Druhou klíčovou aktivitou bylo vypracování Analýzy sociálně vyloučených lokalit Karlovarského kraje. Tato analýza navazovala na Gabalovu zprávu z roku 2006 a byla zaměřena na:

- aktualizaci počtu a rozmístění sociálně vyloučených romských lokalit
- určení charakteristik těchto lokalit a zmapování jejich aktuálních problémů
- vypracování koncepčního a metodického doporučení pro práci s Romy v kraji a doporučení postupů pro jejich integraci do majoritní společnosti
- identifikování příkladů dobré praxe.

CO PROJEKT PŘINESL LIDEM?

Dotvoření a upevnění sítě sociálních služeb a zpracování Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje

Významným přínosem projektu systémového charakteru bylo rozšíření služby terénní sociální práce do vyloučených lokalit i do dalších oblastí kraje, které zatím nebyly touto službou pokryty.

V rámci projektu byla dále rozvíjena multidisciplinární spolupráce, tj. došlo k zlepšení vzájemné komunikace mezi aktéry působícími v oblasti sociálního začleňování, jako jsou obecní úřady, další sociální služby, policie, ale také školská či zdravotnická zařízení.

Ukázka sociálně vyloučené lokality v obci Štítary na Chebsku. Poskytovatelé sociálních služeb dojíždějí i do špatně dostupných oblastí kraje, jejichž obyvatelé bývají zejména v zimním období odříznuti od běžných veřejných služeb.

- ✓ Výsledkem zlepšené komunikace mezi aktéry je například vyčlenění speciálně vyškolených příslušníků Policie ČR pro práci s CS či změna přístupu dotčených obcí k řešení problémových situací sociálně vyloučených romských rodin.

Zpracovaná Analýza sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje sloužila primárně pro zjištění potřebnosti sociálních služeb v jednotlivých oblastech kraje.

Aktuální informace umožňují efektivnější působení v oblasti sociálního začleňování zejména romských rodin žijících ve vyloučených lokalitách.

Zmírnění dopadů ekonomických problémů v regionu na situaci v sociálně vyloučených lokalitách.

Hlavním dopadem projektu pro cílovou skupinu bylo zmírnění dopadů ekonomických problémů v regionu na situaci v sociálně vyloučených lokalitách. Projekt přispěl k tomu, aby se stávající situace nezhoršovala.

V rámci projektu začali poskytovatelé pracovat s tzv. regionální kartou sociálních služeb, která slouží k jednotnému vykazování potřeb podpořených osob. Poskytovatelé tuto kartu na základě nabytých zkušeností v rámci projektu vnímají jako „důležitý pilíř a přínosný nástroj zefektivnění práce s klientem“. Ta probíhá takto: „Po identifikaci klientových potřeb terénní pracovníci společně s klientem určí míru intenzity jednotlivých potřeb a stanoví pořadí jejich nutnosti uspokojení. Společně vytvoří tzv. Individuální plán, jehož součástí jsou jednotlivé kroky, po jejichž naplnění bude klientova potřeba uspokojena. Tyto společné cíle mohou být krátkodobé (např. získání informací o návazných sociálních službách), střednědobé (např. zajištění občanského průkazu), ale i dlouhodobé (např. nalezení nového bydlení). Společně s klientem je také stanoven časový horizont, do kterého by chtěl svého cíle dosáhnout.“

V rámci projektu bylo podpořeno celkem 1 296 osob z cílové skupiny v celkem 17 vybraných sociálně vyloučených lokalitách. Byla úspěšně 2 758 vyřešena více než polovina (57 %) ze všech identifikovaných potřeb těchto osob.

- ✓ Celkem čtvrtina vyřešených potřeb byla v oblasti hmotného zabezpečení a týkala se nejčastěji zařazení a udržení se na trhu práce (celkem 15 %), které je klíčovou oblastí pro řešení situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Podařilo se nalézt zaměstnání celkem 125 osobám z cílové skupiny. Většinou se jednalo o brigádu, veřejně prospěšné práce či vyřízení rekvalifikace.
- ✓ Mnoha osobám poskytovatelé pomohli s řešením dluhové problematiky, jehož výsledkem bylo nastavení splátkového kalendáře.

- ✓ Pětina všech úspěšně vyřešených potřeb byla v oblasti bydlení, nejčastěji se jednalo o nalezení nového či vhodnějšího bydlení.

Poskytovatelé služeb spolupracovali s obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit po různě dlouhou dobu v rozmezí od 14 dní po déle než 22 měsíců. V 69 % případů byla přitom spolupráce ukončena do jednoho roku. V případě úspěšně vyřešených potřeb spolupráce osoby z cílové skupiny s poskytovateli sociálních služeb trvala přibližně 10 měsíců. Mezi nejdéle trvající úspěšnou spoluprací probíhající po dobu 9 až 14 měsíců patřily potřeby v oblasti přípravy na zaměstnání, udržení bydlení, předcházení sociálně patologickým jevům a prevence onemocnění.

- ✓ Častou a velmi úspěšně řešenou potřebou byla prevence onemocnění spojených s rizikovým způsobem života.

Zaměstnání je klíčovou oblastí pro řešení situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

PŘEKÁŽKY

- ❖ Velká fluktuace sociálních pracovníků v organizacích poskytovatelů sociálních služeb - pramení z nejistoty práce v sociálních službách a také z nízkých platů sociálních pracovníků.
- ❖ Vysoká míra nezaměstnanosti Karlovarském kraji - překážka zvýšení zaměstnanosti osob z cílové skupiny.
- ❖ Demotivující nastavení systému státních sociálních dávek - výše minimální mzdy, kterou obvykle sociálně vyloučené osoby v zaměstnání dostávají, je často srovnatelná či nižší než výše vyplácených sociálních dávek; je pak velmi obtížné tyto osoby motivovat k hledání a udržení zaměstnání.
- ❖ Nemožnost zaměření projektů OP LZZ v oblasti podpory 3.2 na děti mladší 15 let - snižuje efektivitu projektu.

SHRNUTÍ PŘÍNOSŮ PROJEKTU

Naplnění účelnosti a užitečnosti projektu	
Dopad na kvalifikační úroveň účastníků	Spíše nízký Některé podpořené osoby nastoupily na rekvalifikační kurz, nicméně jeho dokončení již nebylo sledováno.
Dopad na zaměstnanost účastníků	Spíše vysoký V rámci projektu bylo zprostředkováno zaměstnání celkem 125 osobám z cílové skupiny.
Dopad na ekonomickou situaci účastníků	Spíše nízký U části osob z CS bylo v rámci terénní sociální práce podpořeno zahájení řešení jejich dluhové situace.
Dopad na sociální statut účastníků	Spíše vysoký Součástí terénních programů byla prevence rizikového chování ve vyloučených lokalitách a pomoc při řešení tíživých životních situací.
Dopad na další klíčové aktéry	Vysoký Rozvoj spolupráce mezi aktéry v oblasti sociálního začleňování.
Systémové dopady	Vysoké Dotvoření sítě sociálních služeb v Karlovarském kraji (rozšíření služby terénní sociální práce do vyloučených lokalit v dalších oblastech).
Vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny	Problémy a potřeby cílové skupiny byly z větší části vyřešeny/naplněny (s ohledem k zaměření projektu).
Vnímání užitečnosti projektu ze strany cílových skupin a klíčových aktérů	
Užitečnost projektu ze strany cílových skupin	Z větší části užitečný Většina výstupů projektu vnímána jako užitečná a pozitivní z hlediska osobní situace účastníka.
Užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů	Z větší části užitečný Většina výstupů projektu vnímána jako užitečná a pozitivní.
Účinnost a hospodárnost projektu	
Naplnění účinnosti	Spíše vysoké Úpravou zapojení a využití projektových vstupů by bylo možné dosáhnout dílčích zlepšení a vyššího přínosu pro cílovou skupinu.
Naplnění hospodárnosti	Vysoké Veškeré vstupy byly nezbytné pro dosažení cílů.
Udržitelnost projektu	
Udržitelnost projektu	Vysoká Dosažené výsledky byly udrženy.
Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe	
Spíše dobrá praxe Celkové zhodnocení projektu evaluátorem na základě multikriteriální analýzy, která vychází z provedených šetření a zjištění v průběhu zpracování případové studie.	

2 Výchozí situace a cíle projektu

2.1 Příjemce dotace	
Příjemce dotace	Karlovarský kraj
Kategorie příjemce	Veřejný subjekt: krajská samospráva (a její organizační složka) resp. organizační složka, příspěvková organizace či společnost založená či vlastněná krajskou samosprávou
Předchozí zkušenosti příjemce s cílovou skupinou	Ano Navázání na stávající aktivity příjemce a jejich rozšíření. Kraj realizuje projekty v sociální oblasti již od roku 2002. Blíže viz zhodnocení přínosů (dopadů) realizace projektu.
2.2 Přístup ke zpracování žádosti	
Zapojení externího dodavatele pro zpracování žádosti	Ne
2.3 Cíle projektu	
Globální cíl projektu: Předcházet a pomáhat s dlouhodobými problémy obyvatel sociálně vyloučených romských lokalit.	
Hlavní cíle projektu:	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Řešit nevyhovující, krátkodobé bydlení, dluhové pasti, lichvu, nedostatečnou kvalifikaci, nezaměstnanost, závislost na alkoholu a dalších návykových látkách, zdravotní komplikace a šíření infekčních chorob, trestnou činnost a další problémy, jež se ve vyloučených lokalitách projevují. ○ Zpracování Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje v návaznosti na Gabalovu analýzu z roku 2006. Dále vypracování návrhů pro řešení problémů v jednotlivých romských lokalitách, včetně evaluace. 	
2.4 Cílová skupina	
Specifikace cílové skupiny	<ul style="list-style-type: none"> • obyvatelé sociálně vyloučených romských lokalit

3 Realizace projektu

3.1 Aktivita

POPIS AKTIVIT REALIZOVANÝCH V RÁMCI PROJEKTU

Klíčovou aktivitou tohoto projektu byla podpora terénní sociální práce v 17 vybraných vyloučených romských lokalitách. Na základě výběrových řízení byli vybráni poskytovatelé sociálních služeb, kteří zajišťovali podporu obyvatelům sociálně vyloučených romských lokalit. Sociální služba terénní programy v těchto lokalitách reagovala na identifikované problémové jevy a potřeby osob z cílové skupiny. Účelem služby bylo přispět k minimalizaci rizik spojených se životem ve vyloučené lokalitě a také pomoc CS s prosazováním jejich zájmů (zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, pomoc s vyřizováním běžných záležitostí uživatele, motivace k samostatnějšímu a aktivnímu způsobu života ve společnosti a ke změně způsobu myšlení. Důraz byl kladen také na dlouhodobé poradenství a poradenství v oblasti zaměstnávání, a tím na podporu začlenění zpět na trh práce.

Druhou klíčovou aktivitou bylo vypracování Analýzy sociálně vyloučených lokalit Karlovarského kraje. Tato analýza navazovala na Gabalovu zprávu z roku 2006, jejím účelem bylo získat aktuální informace, které by napomohly podniknout patřičné kroky k efektivnější integraci sociálně vyloučených Romů v rámci kraje.

Zpracování analýzy bylo zaměřeno především na (1) aktualizaci počtu a rozmístění sociálně vyloučených či sociálním vyloučeným ohrožených romských lokalit; (2) určení charakteristik těchto lokalit a zmapování jejich aktuálních problémů; (3) vypracování koncepčního a metodického doporučení pro práci s Romy v kraji, doporučení postupů pro jejich integraci do majoritní společnosti; (4) identifikování příkladů dobré praxe (tedy co pomohlo dnes již integrovaným Romům k jejich úspěšnému začlenění do společnosti). Byla také vypracována evaluační zpráva. Na výstupy z této aktivity navazovaly dva „kulaté stoly“ s poskytovateli sociálních služeb, obcemi a krajem. Setkání s představiteli těchto aktérů probíhaly průběžně dle potřeby.

3.2 Realizace výběrových řízení

Počet realizovaných výběrových řízení	4
--	---

3.3 Realizační tým projektu

Velikost projektového týmu	3 pozice
Úvazky	0,1 (přepočtený měsíční úvazek) po dobu 36 měsíců <u>Složení projektového týmu:</u> Lektor/přednášející (36/hodina) Odborný garant projektu (450/hodina) Kontrolor (180/hodina)

4 Zhodnocení přínosů a úspěšnosti projektu (účelnost, užitečnost)

4.1 Hlavní monitorovací indikátory

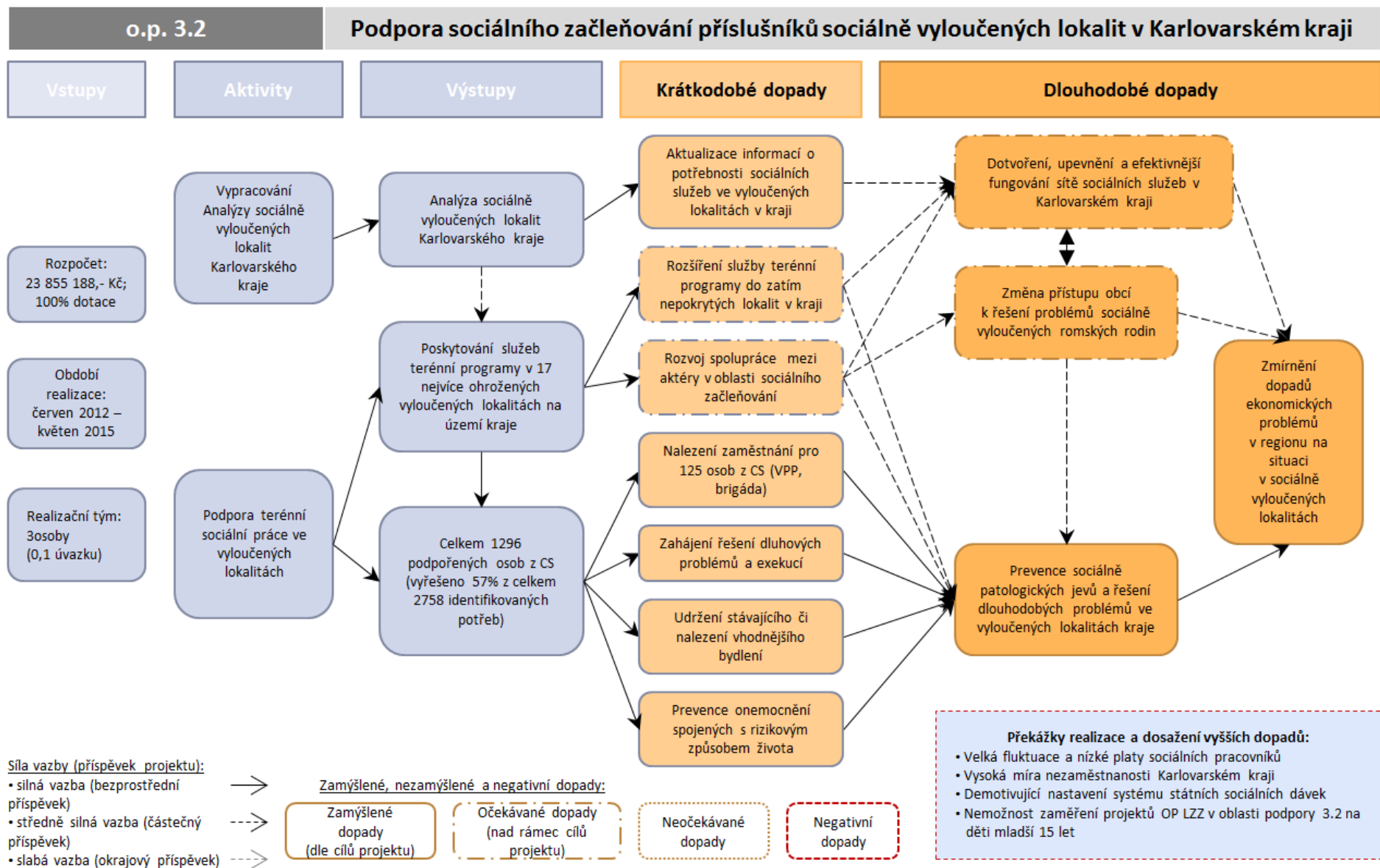
	cílová hodnota	dosažená hodnota	dosažená h. v %
Počet podpořených osob - celkem	1174	1296	110,4
Muži	---	560	---
Ženy	---	736	---

4.2 Zhodnocení přínosů projektu

4.2.1 Teorie změny

Teorie změny ukazuje ověřené přínosy projektu, které zahrnují očekávané i neočekávané dopady zjištěné na základě provedeného terénního šetření, případně dalších dostupných informací.

Intervenční logika byla v projektové žádosti dobře nastavena, tj. byly popsány předpokládané kauzální vazby a očekávané dopady projektu. V rámci šetření se následně potvrdilo naplnění očekávaných dopadů projektu.

4.2.2 Strukturované zhodnocení dopadů (taxonomie)

Dopad na kvalifikační úroveň účastníků	Spíše nízký Některé podpořené osoby nastoupily na rekvalifikační kurz, nicméně jeho dokončení již nebylo sledováno.	
Dopad na zaměstnanost účastníků	Spíše vysoký V rámci projektu bylo zprostředkováno zaměstnání celkem 125 osobám z cílové skupiny.	
Dopad na ekonomickou situaci účastníků	Spíše nízký U velké části osob z CS bylo v rámci terénní sociální práce podpořeno zahájení řešení jejich dluhové situace.	
Dopad na sociální statut účastníků	Spíše nízký Součástí terénních programů byla prevence rizikového chování ve vyloučených lokalitách a pomoc při řešení tíživých životních situací.	
Dopad na další klíčové aktéry	Vysoký Rozvoj spolupráce mezi aktéry v oblasti sociálního začleňování.	
Systémové dopady	Vysoké Dotvoření sítě sociálních služeb v Karlovarském kraji (rozšíření služby terénní sociální práce do vyloučených lokalit v dalších oblastech).	
Efekty ovlivňující přínosy projektu	Potvrzeno / nepotvrzeno	Komentář
Creaming-off	<i>nepotvrzeno</i>	Do projektu byli zařazeni všichni poskytovatelé sociálních služeb terénní programy v kraji.
Lock-in efekt	<i>nepotvrzeno</i>	Osoby z cílové skupiny byly podpořeny jednorázově či epizodně v rámci terénní práce. Jejich zapojení v projektu skončilo po vyřešení dané potřeby.
Alternativní atribuce	<i>nepotvrzeno</i>	Aktivita projektu byly klíčovým faktorem pro dosažení přínosů.
Substituce	<i>nepotvrzeno</i>	Efektů nebylo dosaženo na úkor jiných osob ve srovnatelném postavení.
Mrtvá váha ¹	<i>nepotvrzeno</i>	Z věcného hlediska se nejedná o mrtvou váhu. V případě projektu sice prostředky ze strukturálních fondů substituují státní prostředky (které by do této oblasti sociálních služeb byly alokovány), nicméně jedná se stále o smysluplné vynaložení veřejných výdajů.

¹ Jedná se o efekt výhradně řešitelný pouze v rámci Counterfactual Impact Evaluation. V rámci této případové studie se tak jedná pouze o vyjádření na základě zjištění z realizovaného šetření.

4.2.3 Zhodnocení účelnosti projektu - shrnutí (celkové vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny)

Vyřešení problémů/potřeb cílové skupiny (celkové dopady projektu)	Problémy a potřeby cílové skupiny byly z menší části vyřešeny.
--	--

4.2.4 Nezamýšlené dopady

Existence nezamýšlených pozitivních dopadů projektu	Ne
--	----

Nezamýšlené dopady	---
---------------------------	-----

4.2.5 Negativní dopady

Existence negativních dopadů projektu	Ne
--	----

Negativní dopady	---
-------------------------	-----

4.3 Užitečnost projektu na základě vnímání ze strany cílových skupin a dalších klíčových aktérů

Užitečnost projektu ze strany cílových skupin	Z větší části užitečný (většina výstupů projektu vnímána jako užitečná a pozitivní z hlediska osobní situace účastníka ²)
--	---

Užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů	Z větší části užitečný (většina výstupů projektu vnímána jako užitečná a pozitivní)
---	---

4.4 Inovativnost projektu

Využití inovovaných řešení	Ne
-----------------------------------	----

4.5 Způsob zjišťování výsledků projektu ze strany samotného příjemce

Příjemce průběžně sledoval výsledky projektu formou monitorovacích zpráv od poskytovatelů služeb, které odevzdávali příjemci každého čtvrt roku. Poskytovatelé služeb v těchto zprávách vykazovali činnosti a úkony v rámci služby terénní programy provedené v jednotlivých lokalitách. Zároveň každé 3 měsíce bylo realizováno setkání příjemce s poskytovateli i dalšími aktéry (např. zástupci obcí), kde poskytovatelé tyto průběžné výsledky terénní práce prezentovali.

Schůzek všech aktérů (příjemce, poskytovatelů, zástupců obcí), které příjemce pořádal v průběhu projektu, se účastnili také zástupci Agentury pro sociální začleňování. Docházelo tak k šíření informací o aktivitách a výsledcích projektu mezi mnoha aktéry působícími v oblasti sociálního začleňování v regionu.

Ověření přínosů projektu u účastníků ze strany příjemce	---
--	-----

Ověření přínosů projektu příjemcem u klíčových aktérů, kteří se projektu neúčastnili	<ul style="list-style-type: none"> • Systematické průběžné zjišťování přínosů u všech klíčových aktérů
---	---

² Užitečnost ze strany cílových skupin byla vyhodnocena na základě zkušeností poskytovatelů s fungováním služby terénních programů v daných lokalitách. Při vyhodnocení bylo uvažováno, do jaké míry se podařilo sociálním pracovníkům napojit na danou komunitu (do jaké míry obyvatelé službu začali sami vyhledávat) a také míra zájmu cílové skupiny o poskytované služby.

I. ZHODNOCENÍ DOPADŮ A PŘÍNOSŮ REALIZACE PROJEKTU

Projekt lze na základě provedeného šetření hodnotit jako úspěšný z hlediska přínosů pro příjemce (Karlovarský kraj a jeho obyvatele) a průměrně úspěšný z hlediska přínosů pro cílovou skupinu (příslušníky sociálně vyloučených romských lokalit), tak z hlediska spolupracujících subjektů. Dopady a přínosy realizovaných aktivit lze v souladu s cíli projektu vymezit z těchto hledisek:

- Dopady pro příjemce dotace a klíčové aktéry: Dotvoření a upevnění sítě sociálních služeb a zpracování Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje.
- Dopady pro cílovou skupinu: Zmírnění dopadů ekonomických problémů v regionu na situaci v sociálně vyloučených lokalitách.

1) Dopady pro příjemce dotace a klíčové aktéry: Dotvoření a upevnění sítě sociálních služeb a zpracování Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje.

Významným přínosem projektu systémového charakteru, který má dopad na území celého Karlovarského kraje, bylo **dotvoření a upevnění sítě sociálních služeb**. Dopady projektu v této oblasti nebyly explicitně zahrnuty v rámci cílů projektu, nicméně lze je dle vyjádření příjemce považovat za očekávané dopady nad rámec cílů projektu, které vytvářejí vhodné podmínky pro dosažení hlavního cíle projektu a jeho udržitelnost. V rámci projektu došlo k **rozšíření služby terénní sociální práce do vyloučených lokalit v dalších oblastech kraje**, které zatím nebyly touto službou pokryty. Potřebnost terénních programů ve vybraných „nových“ lokalitách byla zjištěna, resp. konkretizována na základě analýzy vyloučených lokalit zpracované v rámci projektu (viz níže). Poskytovatelé sociálních služeb např. dojížděli do špatně dostupných oblastí kraje, jejichž obyvatelé bývají zejména v zimním období odříznuti od běžných veřejných služeb v ORP.

Z hlediska upevnění sítě sociálních služeb projekt dle příjemce i poskytovatelů výrazně přispěl k **rozvoji multidisciplinární spolupráce**, tj. ke zlepšení vzájemné komunikace mezi aktéry působícími v oblasti sociálního začleňování, jako jsou obecní úřady, sociální služby, v menší intenzitě pak policie, ale také školská či zdravotnická zařízení. Jak uvedli zástupci poskytovatelů, zapojovali se v dotčených městech do lokálních partnerství. V rámci terénní práce se tak při podpoře sociálně vyloučených osob setkávají návazné služby (častým příkladem je kumulace handicapů u těchto osob, kdy kromě života v sociálně vyloučené lokalitě jsou např. závislé na návykových látkách a/nebo trpí duševním onemocněním apod. Sociální pracovník v terénu v tomto případě kontaktuje další službu, kterou daná osoba potřebuje). Jak potvrdili zástupci klíčových aktérů - poskytovatelů sociálních služeb, v rámci projektu docházelo také ke **vzájemné výměně zkušeností** jednotlivých aktérů, např. ohledně situace v jednotlivých lokalitách (určitým omezením zde je bariéra mlčenlivosti ohledně osobních údajů podpořených osob, které si aktéři mezi sebou předávat nemohou). Tato spolupráce pokračuje v rámci poskytování služeb i po skončení projektu.

Výsledkem zlepšené komunikace mezi aktéry je dle příjemce například vyčlenění speciálně vyškolených příslušníků Policie ČR pro práci se sociálně vyloučenými osobami či **změna přístupu dotčených obcí** (odborů sociální ochrany obecních úřadů) k řešení problémových situací sociálně vyloučených romských rodin (obce např. přistoupily k odkupu domů a bytů od soukromých majitelů a k opravám těchto budov, nebo k přidělování bytů obyvatelům sociálně vyloučených lokalit, a také vytvořily pracovní místa pro veřejně prospěšné práce, na nichž zaměstnaly osoby z cílové skupiny). Snaha jednotlivých obcí o spolupráci v řešení problémů sociálně vyloučených lokalit se však dle

poskytovatelů mezi obcemi liší (jak vyplývá z vyjádření poskytovatelů i příjemce, některé obce spolupráci odmítají např. z toho důvodu, že „když službu do obce pustí, tak přiznají problém“ s vyloučenou lokalitou, což snižuje atraktivitu obce). Ve většině obcí však dle poskytovatelů zásadní problémy se spoluprací již nejsou.

V rámci projektu byla **zpracována Analýza sociálně vyloučených romských lokalit na území Karlovarského kraje**, která de facto aktualizovala data obsažená v tzv. Gabalově zprávě z roku 2006, která již byla pro účely plánování sociálních služeb zastaralá. Analýza sloužila primárně pro zjištění potřebnosti sociálních služeb v jednotlivých oblastech kraje. Došlo k prohloubení znalosti současného stavu sociálně vyloučených lokalit na území kraje, přičemž tyto aktuální informace umožňují efektivnější působení v oblasti sociálního začleňování zejména romských rodin žijících ve vyloučených lokalitách. Již v rámci hodnoceného projektu docházelo v závěrečných dvou letech realizace na základě Analýzy ke zpřesňování problémových lokalit a potřeb jejich obyvatel, jak potvrdila vedoucí realizačního týmu: „v tomto projektu jsme dokázali identifikovat problémy adresně, přímo na konkrétní dům“. Zároveň Analýza sloužila pro nastavení navazujícího projektu z hlediska identifikování potřeb cílové skupiny. Data a poznatky obsažené v Analýze jsou dále využitelné pro všechny aktéry na území kraje, kteří působí v oblasti sociálního začleňování (Analýza byla umístěna na webové stránky Karlovarského kraje). Slouží jak potřebám kraje v této oblasti, tak územněsprávním celkům i neziskovým organizacím.

Faktory ovlivňující dopady projektu:

Hlavním faktorem úspěšnosti a efektivnosti aktivit projektu byla jejich **návaznost na předchozí systémové projekty** realizované Karlovarským krajem, zaměřené na vytvoření sítě sociálních služeb (jedná se o projekty „V Karlovarském kraji společně plánujeme sociální služby“ I a II). V rámci systémových projektů byla vytvořena **síť sociálních služeb**, která se následně díky zapojení zástupců různých sociálních služeb stále více provazovala. Poskytovatelé sociálních služeb - terénních programů - se zde „naučili“ také šířeji a efektivněji **spolupracovat s poskytovateli dalších sociálních služeb**, které mohou lépe reagovat na další specifické problémy sociálně vyloučených osob potřebovat (jako jsou závislosti na návykových látkách, duševní onemocnění apod.), a také **s dalšími aktéry** v oblasti podpory sociálního začleňování, jako jsou policie či školská zařízení. V rámci hodnoceného projektu tak poskytovatelé terénních programů tyto vytvořené vazby a získané zkušenosti využili při podpoře cílové skupiny a mohli je dále rozvíjet (blíže viz výše).

V rámci systémového projektu „Individuální projekt Karlovarského kraje pro oblast poskytování služeb sociální prevence v období let 2008-2012“ byly vytvořeny také tzv. **regionální karty sociálních služeb**, v rámci nichž jsou přesně definovány činnosti, které má daný typ sociální služby zajišťovat (resp. oblasti, které potřebuje uživatel služby zvládnout k tomu, aby překonal svou obtížnou životní situaci). Účelem karet služeb je zlepšit sledování reálně provedené činnosti sociálních služeb a jejich dopady. Poskytovatelé sociálních služeb zapojení do hodnoceného projektu se přitom sami podíleli na tvorbě karty pro službu terénní programy. „Regionální karta sociálních služeb Karlovarského kraje - terénní programy“ byla v tomto projektu aplikována do praxe, tj. na základě této metodiky prováděli poskytovatelé vykazování činností a úkonů při práci s cílovou skupinou.

Faktorem, který přispěl k upevnění vzájemné spolupráce mezi aktéry v oblasti sociálního začleňování, bylo **pořádání schůzek se zástupci těchto aktérů**, nejčastěji mezi dotčenými obcemi a poskytovateli sociálních služeb (dále se dle potřeby účastnil např. školní výchovný poradce apod.). Tyto schůzky napomohly k řešení problémů, které se v průběhu realizace vyskytly, ale byly také prostředkem pro předávání zkušeností mezi jednotlivými aktéry.

2) Dopady pro cílovou skupinu: Zmírnění dopadů ekonomických problémů v regionu na situaci v sociálně vyloučených lokalitách.

Z hlediska dopadů na cílovou skupinu, příslušníky sociálně vyloučených romských lokalit, z terénního šetření u příjemce a poskytovatelů vyplývá, že hlavním dopadem projektu je **zmírnění dopadů ekonomických problémů v regionu na situaci v sociálně vyloučených lokalitách**. Projekt nezpůsobil výraznou viditelnou pozitivní změnu, ale přispěl k tomu, aby se stávající situace dál nezhoršovala. Dle poskytovatelů se v projektu podařilo dosáhnout spíše individuálních pokroků, než pozvednutí celé lokality. Jak uvedla vedoucí projektového týmu, bez realizace projektu by situace v romských vyloučených lokalitách byla mnohem horší, vzhledem k nepříznivému ekonomickému vývoji v regionu a vysoké nezaměstnanosti.

V rámci projektu bylo **podpořeno celkem 1 296 osob z cílové skupiny** v celkem 17 vybraných sociálně vyloučených lokalitách. Poskytovatelé v jednotlivých lokalitách identifikovali celkem 2758 potřeb osob z cílové skupiny (z toho 84 % bylo zjištěno na počátku spolupráce), které byly řešeny, resp. osoby z cílové skupiny s poskytovateli uzavřeli „zakázky“ na jejich řešení. Nejčastější potřeby se týkaly oblasti hmotného zabezpečení (zařazení na trh práce, řešení dluhové problematiky). Počet řešených potřeb v každé lokalitě se přitom odvíjel od počtu obyvatel dané vyloučené lokality. Poskytovatelé služeb s osobami z cílové skupiny spolupracovali různě dlouhou dobu v rozmezí od 14 dnů po více než 22 měsíců. Celkově byla **úspěšně vyřešena více než polovina (57 %) všech identifikovaných potřeb³** obyvatel vybraných vyloučených lokalit, z toho v 7 lokalitách bylo vyřešeno ve více než 75 % potřeb.

Celkem čtvrtina vyřešených potřeb byla v oblasti **hmotného zabezpečení** a týkala se nejčastěji zařazení a udržení se na trhu práce (celkem 15 %). Zaměstnání je dle oslovených aktérů klíčovou oblastí pro řešení situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit. V rámci terénní práce se podařilo **nalézt zaměstnání celkem 125 osobám** z cílové skupiny. Většinou se jednalo o umístění dané osoby na brigádu či veřejně prospěšné práce, či o vyřízení rekvalifikace. Jak dlouho si dané osoby zaměstnání udržely či zda rekvalifikaci dokončily, však nebylo sledováno. Se získáním zaměstnání souvisí u CS dle poskytovatelů i potřeba změny způsobu života, na kterou si tyto osoby musejí „pomalu zvykat“. Jak vyplývá ze závěrečné evaluační zprávy projektu, zaměstnání těmto osobám přineslo také trvalý příjem, který v některých případech pomohl řešit jejich špatnou finanční situaci (splácení dluhů, úhrada bydlení apod.). Velmi často však výše příjmu ze zaměstnání není pro osoby z cílové skupiny motivující, neboť se dle příjemce mnohdy vyrovná (nebo je nižší) výši sociálních dávek, které pobírají v nezaměstnanosti (blíže viz překážky při realizaci projektu).

Mezi úspěšně vyřešené potřeby⁴ patřilo také **řešení dluhové problematiky** (s úspěšností řešení 50 % ze všech identifikovaných potřeb), jehož výsledkem bylo u těchto osob nastavení splátkového kalendáře. Dle poskytovatelů však v mnoha případech jsou osoby z CS předlužené, tj. nejsou schopny své pohledávky splatit, a další řešení je pak velmi obtížné. Pětina všech úspěšně vyřešených potřeb byla v oblasti **bydlení**, kdy osobám z cílové skupiny nalezeno nové či vhodnější bydlení (např. azylový dům či žádost o městský byt) nebo bylo dosaženo udržení stávajícího bydlení (např. sepsání nové nájemní smlouvy či zajištění příspěvků na bydlení).

³ Jak bylo zjištěno, určitou slabinou sledování úspěšnosti služeb byl nejednotný způsob vykazování úspěšně vyřešené potřeby. Některý poskytovatel např. označil potřebu za úspěšně vyřešenou, když se podařilo dané osobě sehnat jiné bydlení či když nastoupila do zaměstnání. Jiný jako úspěšné ukončení služby označil již situaci, kdy předal dané osoby informace o nabídkách bydlení či zaměstnání.

⁴ Takto vymezené „typy“ potřeb cílové skupiny vycházejí z „Regionální karty sociálních služeb Karlovarského kraje - terénní programy“.

Mezi dalšími častými a také úspěšně řešenými potřebami obyvatel sociálně vyloučených romských lokalit pak byla např. **prevence onemocnění spojených s rizikovým způsobem života** (v této oblasti bylo vyřešeno 86 % identifikovaných potřeb), součástí terénních programů byla také prevence sociálně patologických jevů (předcházení rizikovému chování). Úspěšnost řešení potřeb v oblasti zdraví a bezpečnosti patřila mezi nejvyšší (80 %).

Faktory ovlivňující dopady projektu:

Významným faktorem úspěšnosti projektu z hlediska dopadů na cílovou skupinu, tj. udržení stávající sociální a ekonomické situace sociálně vyloučených příslušníků romských komunit, byla **profesionalita sociálních pracovníků a jejich vhodný přístup** k osobám z cílové skupiny. Vybraní poskytovatelé patří mezi zkušené organizace v oblasti terénní práce zaměřené na sociální začleňování, sociální pracovníci jsou vzdělaní ve svém oboru (zaměstnanci těchto organizací byli proškoleni mj. v rámci předchozích systémových projektů zaměřených na sociální služby - viz výše) a dobře znají prostředí a život osob, se kterými pracují.

Faktorem, který přispěl ke zvýšení efektivity práce s cílovou skupinou, je také spolupráce aktérů v rámci vytvořené sítě sociálních služeb (blíže viz výše). Naopak negativním faktorem, který přínosy pro cílovou skupinu oslaboval a oslabuje (a který je důvodem nižší úspěšnosti projektu z hlediska dopadů na cílovou skupinu), je stávající nastavení systému státních sociálních dávek a také časté stěhování osob z cílové skupiny (blíže viz překážky při realizaci projektu). Dle některých poskytovatelů také ne všichni obyvatelé vyloučených lokalit měli zájem o pomoc s řešením jejich situace (např. v regionu Ostrovska a Jáchymovska mělo o intervenci zájem přibližně 50 % obyvatel vymezených lokalit).

II. Přínosy projektu z hlediska rovnosti mužů a žen

Projekt nebyl primárně zaměřen na přínosy z hlediska rovnosti mužů a žen. Zapojení poskytovatelé podpořili v rámci cílové skupiny o něco více žen než mužů (58 % žen z podpořených osob byly ženy). Lze se domnívat, že vyřešením potřeb (včetně zprostředkování zaměstnání), a tím alespoň částečně zlepšením situace většího počtu žen z cílové skupiny projekt do určité míry přispěl ke snižování nerovnosti mužů a žen v romské komunitě (v rodině).

III. Překážky při realizaci projektu a způsoby jejich řešení

1) Výskyt a řešení očekávaných rizik

realizace veřejné zakázky + legislativní podmínky v České republice

Jedním z rizik očekávaných před realizací projektu byl zpožděný výběr dodavatelů sociálních služeb či nenalezení vhodných poskytovatelů. Toto riziko se nenaplnilo především díky vyhlášení výběrového řízení v dostatečném předstihu a jeho včasným zahájením (2,5 měsíce před zahájením projektu). Významným faktorem předcházení těchto očekávaných rizik byly zkušenosti Agentury projektového a dotačního managementu Karlovarského kraje (APDM) s realizací veřejných zakázek. Díky dobrému výběru dodavatelů bylo eliminováno také riziko nekvalitně zpracované analýzy. Riziko neplnění smlouvy poskytovateli se také nenaplnilo, neboť byli vybráni kvalifikovaní dodavatelé a především byl ze strany příjemce kontrolován průběh plnění, např. formou osobních návštěv či průběžných monitorovacích zpráv od poskytovatelů služeb.

Rizika spojená se stálostí projektového týmu se neprojevila, případným řešením nemoci projektového manažera by byla jeho plná zastupitelnost dalšími pracovníky Agentury (APDM). Riziko možného souběhu financování stejných služeb ve vymezených lokalitách z jiných zdrojů bylo eliminováno v rámci smlouvy s poskytovateli, jehož součástí bylo prohlášení, že služby nesmí být financovány z jiných zdrojů.

2) Překážky bránící dosažení vyšších přínosů projektu a jeho udržitelnosti

Dosažení vyšších přínosů nebránily **žádné interní faktory**.

Řada vnějších faktorů pak ovlivňovala a stále ovlivňuje dopady a udržitelnost projektu, resp. působení a efektivitu sociálních služeb v oblasti sociálního začleňování. Z hlediska poskytovatelů sociálních služeb je problémem **velká fluktuace jejich zaměstnanců - sociálních pracovníků**, který dle příjemce pramení z obecné nejistoty práce v sociálních službách a také z nízkých platů sociálních pracovníků. Výše mzdy sociálních pracovníků není dle příjemce úměrná s vysokými požadavky na jejich vzdělání (musí být vysokoškolské). K tomu navíc přispívá skutečnost, že Karlovarský kraj má díky vysoké míře nezaměstnanosti jedny z nejnižších mezd v ČR. To vede ke zmíněné fluktuaci sociálních pracovníků, kteří se pak znovu musí učit způsob práce s cílovou skupinou, což do určité míry ovlivňuje efektivitu služby.

Stav ekonomiky a především **vysoká míra nezaměstnanosti Karlovarském kraji**⁵ jsou také překážkou zvýšení zaměstnanosti osob z cílové skupiny. Dle slov vedoucí projektového týmu „je těžké zaměstnat sociálně vyloučené Romy, když je celková nezaměstnanost vysoká“.

Zásadní překážkou dosažení vyšších přínosů pro cílovou skupinu je však dle příjemce **demotivující nastavení systému státních sociálních dávek**, přičemž tento problém vnímají příjemce i klíčoví aktéři, jak vyplývá z jejich zpětné vazby. Výše minimální mzdy, kterou obvykle sociálně vyloučené osoby v zaměstnání dostávají (neboť jsou obvykle zaměstnání na méně kvalifikovaných pozicích vzhledem k obecně nízké míře vzdělanosti v rámci této CS), je srovnatelná či nižší než výše vyplácených sociálních dávek (např. při odečtení nákladů za dopravu do zaměstnání). V této situaci je pak velmi obtížné motivovat tyto osoby k hledání a udržení zaměstnání.

Překážkou vyšší efektivity aktivit projektu z hlediska přínosů pro cílovou skupinu je dle příjemce do určité míry také limitující nastavení obecných pravidel OP LZZ, konkrétně **nemožnost zaměření projektů OP LZZ v oblasti podpory 3.2 na děti mladší 15 let**. Právě podpora dětí a jejich vedení k pracovním návykům a zvýšení zaměstnatelnosti již v nižším věku (např. formou nízkoprahových center) je však dle vedoucí projektového týmu (která má zkušenosti také s terénní prací ve vyloučených lokalitách) pro změnu situace cílové skupiny zásadní. Ve vyšším věku je již dle jejích slov velice obtížné změnit způsob myšlení a života těchto osob. Dle příjemce by tak mohly být vynaložené prostředky využity efektivněji, pokud by bylo možné v projektech OP LZZ podpořit služby pro děti mladší 15 let. Efektivitu aktivit pro cílovou skupinu snižovala také častá migrace obyvatel romských sociálně vyloučených lokalit, která byla nejčastějším důvodem ukončení spolupráce s poskytovateli.

⁵ K 31. 5. 2015 byl podíl nezaměstnaných osob v Karlovarském kraji 7,2 %.

5 Zhodnocení projektu dle účinnosti, hospodárnosti a udržitelnosti

5.1 Účinnost projektu	
Naplnění účinnosti (taxonomie)	Spíše vysoké – úpravou zapojení a využití projektových vstupů by bylo možné dosáhnout dílčích zlepšení a vyššího přínosu pro cílovou skupinu
Výše podpory na jednu podpořenou osobu⁶	18 tis. Kč
5.2 Hospodárnost projektu	
Naplnění hospodárnosti (taxonomie)	Vysoké – veškeré vstupy byly nezbytné pro dosažení cílů
Počet podpořených osob na jeden úvazek projektového týmu	Nerelevantní
5.3 Udržitelnost přínosů projektu	
Udržitelnost projektu (taxonomie)	Vysoká - dosažené výsledky byly udrženy

I. Účinnost a hospodárnost projektu

Jak vyplývá z šetření, **s danými zdroji bylo, , za určitých podmínek možné dosáhnout vyšší kvality výsledků a přínosů projektu.** Překážkou dosažení vyšších přínosů byla dle příjemce nemožnost zaměřit projekty z OP LZZ (v oblasti podpory 3.2) na děti mladší 15 let, což by dle slov příjemce přineslo vyšší efektivitu v řešení problémů CS. Ve stejném smyslu se vyjádřil také jeden z poskytovatelů, který má zkušenosti s realizací sociálních programů pro děti ze sociálně vyloučených lokalit. Dosažení vyšších přínosů bránily i některé další externí překážky, jako vysoká míra nezaměstnanosti v kraji či demotivující nastavení systému státních sociálních dávek (blíže viz překážky při dosažení vyšších přínosů projektu). Tyto překážky však příjemce nemohl ovlivnit, přestože s jejich rizikem při nastavování projektu dle svých slov počítal. Nicméně aktivity projektu byly nastaveny a realizovány tak, že v dané situaci a za daných podmínek přinášely nejvyšší možné přínosy a také služby poskytovatelů terénních programů byly využity optimálním způsobem. Projekt je však vzhledem k uvedeným skutečnostem možné označit jako spíše účinný.

Výše podpory na jednu podpořenou osobu (celkem 1296 osob) pak dosáhla 18 406 tis. Kč. Při interpretaci těchto nákladů je nezbytné vzít do úvahy, že do výpočtu jednotkového nákladu na jednu podpořenou osobu vstupují zcela nesrovnatelně vykázané počty podpořených osob, kdy každá z těchto osob byla podpořena v nesrovnatelné intenzitě a nesrovnatelném časovém rozsahu (poskytovatelé spolupracovali s osobami z cílové skupiny po různě dlouhou dobu, od 14 dnů po více než 22 měsíců).

Veškeré aktivity realizované v rámci projektu byly prospěšné a potřebné pro dosažení očekávaných přínosů a dopadů projektu. Veškeré vstupy (aktivity a lidské zdroje) byly nezbytné a jejich rozsah byl nezbytný (adekvátní) pro dosažení cílů projektu a hospodárnost projektu tak lze označit za vysokou.

⁶ K interpretaci blíže viz text níže.

Uvedení počtu podpořených osob na jeden úvazek realizačního týmu není relevantní vzhledem k zajištění sociálních služeb (terénních programů) externími dodavateli.

V rámci projektu bylo vyčerpáno 100 % původně očekávané výše dotace.

II. Udržitelnost přínosů projektu

Z hlediska Karlovarského kraje a jeho obyvatel je udržitelnost služeb terénní sociální práce ve vyloučených lokalitách, které byly podpořeny v rámci projektu, velmi vysoká. Všechny podpořené služby byly po skončení projektu dále financovány z návazného projektu financovaného ze SF a státního rozpočtu ČR (s názvem „Podpora sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji II“, OP LZZ, výzva č. B4) a následně po jeho skončení bude jejich provoz financován v plné kapacitě z prostředků Karlovarského kraje v rámci dotačního řízení. Karlovarský kraj má dle slov zájem na tom, aby byla dál sledována situace v daných vyloučených lokalitách a aby zde zavedené sociální služby dál působily. Pokračování těchto služeb je zásadní i pro zajištění udržitelnosti dopadů pro cílovou skupinu, tedy obyvatele vyloučených lokalit. Konkrétní aspekty dopadů projektu z tohoto hlediska byly blíže popsány výše v rámci dopadů projektu pro cílové skupiny.

6 Souhrnné zhodnocení a poučení z realizace

6.1 Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe

Existence dobré praxe (taxonomie)	Spíše dobrá praxe
Bodové hodnocení na základě multikriteriální analýzy	71 (ze 100)
Hodnocení jednotlivých kritérií v rámci multikriteriální analýzy	
Kritérium	Bodové hodnocení
<i>účelnost projektu (váha 30 %)</i>	50
<i>užitečnost projektu ze strany cílových skupin (váha 10 %)</i>	75
<i>užitečnost projektu ze strany dalších klíčových aktérů (váha 10 %)</i>	75
<i>účinnost projektu (váha 15 %)</i>	70
<i>hospodárnost projektu (váha 15 %)</i>	100
<i>udržitelnost projektu (váha 15 %)</i>	100
<i>inovativnost řešení (váha 5 %)</i>	0

I. Identifikace nejlepší, dobré a neosvědčené praxe

Projekt Podpora sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených lokalit v Karlovarském kraji, jehož předmětem byl rozvoj sociálních služeb zaměřených na sociální začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit ve formě terénní sociální práce, lze celkově označit za příklad obvyklé praxe. Projekt naplňuje veškeré charakteristiky z hlediska hospodárnosti a udržitelnosti, méně již pak z hlediska účelnosti, užitečnosti a účinnosti.

Cíle projektu, tak jak byly definovány, byly naplněny. Užitečnost realizovaných aktivit jak pro příjemce, poskytovatele sociálních služeb terénní programy v regionu byla potvrzena, užitečnost ze strany cílových skupin byla potvrzena z části, přičemž byla zhodnocena na základě zkušenosti sociálních pracovníků s prací s cílovou skupinou. Projekt přispěl k zachování stávající situace cílové skupiny, resp. zabránil zhoršení situace cílové skupiny, a je také úspěšný s ohledem na udržitelnost především systémových přínosů (blíže viz zhodnocení dopadů a přínosů realizace projektu).

Celková úspěšnost byla dána naplněním několika faktorů, které spočívají především v návaznosti projektu na další projekty Karlovarského kraje v oblasti sociálních služeb a také v kvalitě a profesionalitě zapojených poskytovatelů sociálních služeb. Významným faktorem úspěšnosti byla také zkušenost Agentury projektového a dotačního managementu Karlovarského kraje s realizací projektů z OP LZZ i realizací veřejných zakázek.

II. Doporučení dle faktorů úspěchu a překážek při realizaci projektu

V rámci projektu se osvědčilo a pro obdobně zaměřené projekty lze doporučit:

- **multidisciplinární spolupráce**
specifikace: spolupráci aktérů působících v oblasti sociálního začleňování je třeba prohlubovat, aby bylo poskytování sociálních služeb efektivní vzhledem k potřebám CS
- **regionální karta služeb**
specifikace: mít jednotný nástroj pro terénní práci s klienty je klíčové pro zlepšení způsobu vykazování a sledování práce s klienty a (vy)řešení jejich potřeb

- **kvalita poskytovatelů**

specifikace: pro efektivní poskytování služeb v rámci terénní sociální práce je klíčová vysoká profesionalita a kvalifikovanost sociálních pracovníků a také jejich dobrá znalost prostředí osob z CS

Překážky pro dosažení vyšších přínosů a negativní faktory, které bylo třeba při realizaci projektu řešit/překonat:

- Velká fluktuace sociálních pracovníků v organizacích poskytovatelů sociálních služeb - pramení z nejistoty práce v sociálních službách a také z nízkých platů sociálních pracovníků.
- Vysoká míra nezaměstnanosti v Karlovarském kraji - překážka zvýšení zaměstnanosti osob z cílové skupiny.
- Demotivující nastavení systému státních sociálních dávek - výše minimální mzdy, kterou obvykle sociálně vyloučené osoby v zaměstnání dostávají, je často srovnatelná či nižší než výše vyplácených sociálních dávek; je pak velmi obtížné tyto osoby motivovat k hledání a udržení zaměstnání.
- Nemožnost zaměření projektů OP LZZ v oblasti podpory 3.2 na děti mladší 15 let - právě podpora dětí a jejich vedení k pracovním návykům a zvýšení zaměstnatelnosti již v nižším věku je pro změnu situace cílové skupiny zásadní.

III. Potenciál šíření dobré praxe / aplikovatelnosti projektu

Aplikovatelnost a potenciál pro šíření dobré praxe jsou u tohoto projektu poměrně vysoké. Projekt může být inspirací a příkladem pro další kraje ČR v oblasti podpory sociálních služeb zaměřených na podporu sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených lokalit.